

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Temporär lagstiftning om oavlönat avbrott i anställdas arbete m.m.

1992-93

nr 12

Fr nr 31

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår en blankettlag som möjliggör att arbetsgivaren kan besluta om oavlönat avbrott i kommunernas, kommunalförbundens och landskapets tjänstemäns arbete. Avbrottet skall kunna vara högst tre veckor under ett kalenderår och skall grunda sig på besparingsskäl. I anslutning härtill föreslås vissa ändringar rörande omplaceringar och uppsägning av tjänstemän i tjänstemannalagen för landskapet Åland. De båda ändringsförslagen är temporära och avser åren 1993-94.

Landskapsstyrelsen föreslår samtidigt en temporär lagändring som innebär att landskapsstyrelsemedlemmarnas rätt till semesterpremie slopas under år 1993.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker landskapsstyrelsens förslag med ett förtydligande tillägg som avser tjänstemännens rättsskydd.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Utskottet har erfarit att såväl landskapets som kommunernas och kommunalförbundens ekonomiska situation för närvarande är sådan att besparingsåtgärder krävs både på kort och lång sikt. En betydande del av utgifterna inom den offentliga sektorn i landskapet består av avlönings- och andra personalkostnader. Det är därför oundgängligt att en del av besparingsåtgärderna inriktas på personalsektorn.

Utskottet tillstyrker därför att den föreslagna blankettlagen stiftas. Utskottet vill samtidigt understryka att de föreslagna bestämmelserna om oavlönat avbrott bör tillämpas först efter noggranna överväganden och sedan olika alternativ till besparingar utretts. I den mån möjligheten utnyttjas, bör det primärt ske i sådana fall där största möjliga besparingar kan uppnås. Under innevarande år, då gällande landskapsandelssystem ännu tillämpas, finns det dessutom skäl att vad gäller kommunala tjänster överväga var de största besparingarna kan uppnås både ur kommunernas och landskapets synvinkel med tanke på landskapsandelarna. Det planerade nya landskapsandelssystemet fr.o.m. år 1994 kan innebära att besparingarna åtminstone delvis inriktas på andra grupper än under innevarande år.

Utskottet delar landskapsstyrelsens åsikt om att förfarandet med oavlönat avbrott bör betraktas som en temporär åtgärd. I rådande ekonomiska läge är förslaget dock acceptabelt som alternativ till permanenta uppsägningar eller indragningar av tjänster. Utskottet konstaterar samtidigt att besparingseffekter av de formella skäl landskapsstyrelsen redovisar i framställningens motivering kan uppnås endast i fråga om anställda i tjänstemannaställning. I detta avseende kommer en viss ojämlikhet mellan olika kategorier anställda att förbli rådande.

Utskottet konstaterar att lagförslaget innebär att de tjänstemän som drabbas av en oavlönad ledighet har rätt till utkomstskydd enligt bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa. Utskottet vill därför understryka att den oavlönade ledigheten inte bör ges för så korta tider att berörda tjänstemän drabbas av bestämmelserna om karenstid i lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa. Utskottet utgår samtidigt från att landskapet och kommunerna som arbetsgivare i god tid före beslut om oavlönat avbrott fattas beträffande en viss tjänsteman varslar om de planerade åtgärderna. Utskottet har inte ansett det påkallat att införa bestämmelser om detta i lagtexten men utgår från att överenskommelse träffas mellan den offentliga sektorns arbetsgivare och arbetstagare.

Detaljmotivering

1. Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om oavlönat avbrott för viss tid i tjänsteutövningen och arbetet för tjänsteinnehavare och arbetstagare vid kommuner och kommunalförbund

Utskottet har i förtydligande syfte infört en ny 3 § som uttryckligen beskriver rättsskyddet för de tjänstemän som berörs av ett beslut om oavlönat avbrott i tjänsteutövningen.

Enligt 25 § 2 mom. självstyrelselagen får besvär över lagligheten av landskapsstyrelsens beslut anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Av detta följer att den landskapstjänsteman som är missnöjd med ett beslut av landskapsstyrelsen om oavlönat avbrott i tjänsteutövningen får besvara sig till högsta förvaltningsdomstolen. Utskottet anser dock att samma rättsskyddsregler som tjänstemannalagen för landskapet Åland i övrigt uppställer bör tillämpas även i dessa fall. Utskottet föreslår därför att tjänstemannen i första hand skall kunna yrka på rättelse hos landskapsstyrelsen och först därefter söka ändring genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Förslaget påminner om det förfarande som tillämpas i riket beträffande statstjänstemännen.

I fråga om besvär över beslut som fattats av en kommun eller ett kommunalförbund föreslås en hänvisning till kommunallagens besvärbestämmelser. Normalt anför besvär till länsrätten, vars beslut kan överklagas till högsta förvaltningsdomstolen.

2. *Landskapslag angående temporär ändring av 2 § landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse*
3. *Landskapslag angående temporär ändring av tjänstemannalagen för landskapet Åland*

Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar. Betänkandets motivering beträffande det andra lagförslaget har tillkommit efter omröstning (3-2), varvid beslutet omfattades av ordföranden Magnus Lundberg samt ledamöterna Bengtz och Gunnar Lundberg.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 28 april 1993 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört finanschefen Dan E.Eriksson, personalchefen Jörgen Erlund, ordföranden Jorma Lehtinen och organisationssekreteraren Maj-Britt Lindh från AKAVA-Åland, ordföranden Sirkka-Liisa Kankkonen och organisationssekreteraren Tuula Mattsson från TOC-TÅ, ordföranden Åke Wirtanen från FOA-Å, ombudsmannen för KAT, Åbolands och Ålands distrikt Håkan Ekström samt styrelsemedlemmen i ÅTFC Harry Blomqvist.

Viceordföranden Tuominen samt ledamoten Sjölund har fogat var sin skriftlig reservation till betänkandet.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Magnus Lundberg, viceordföranden Tuominen samt ledamöterna Bengtz, Gunnar Lundberg och Sjölund.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar de i framställningen ingående andra och tredje lagförslagen oförändrade samt

att Lagtinget antar det i framställningen ingående första lagförslaget med följande ändringar:

LANDSKAPSLAG

om tillämpning i landskapet Åland av lagen om oavlönat avbrott för viss tid i tjänsteutövningen och arbetet för tjänsteinnehavare och arbetstagare vid kommuner och kommunalförbund

(Ingressen lika som i framställningen).

1 och 2 §§

(Lika som i framställningen).

3 §

Landskapstjänsteman som omfattas av landskapsstyrelsens beslut om oavlönat avbrott i tjänsteutövningen och som är missnöjd med beslutet får skriftligen yrka på rättelse hos landskapsstyrelsen inom 14 dagar från det han fick del av beslutet. Anvisning om rättelseyrkande skall fogas till beslutet.

Över lagligheten av landskapsstyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande får den tjänsteman som yrkat på rättelse söka ändring genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50).

Angående sökande av ändring i beslut om oavlönat avbrott i tjänsteutövningen som fattats av en kommun eller ett kommunalförbund gäller vad som stadgas om besvär i 11 kap. kommunallagen för landskapet Åland (5/80).

4 §

(Lika som framställningens 3 §).

Mariehamn den 10 maj 1993

Ordförande

Magnus Lundberg

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

RESERVATION

Undertecknad anser att finansutskottet i betänkandet beträffande det andra lagförslaget borde intagit följande motivering:

Finansutskottet konstaterar att avtal om löneförmåner inom den offentliga sektorn i landskapet ingås dels mellan landskapsstyrelsen eller Kommunala avtalsdelegationen och dels de anställdas organisationer. Utskottet anser att detta förhandlingssystem funnit sina former och fungerar bra. Frågan om semesterpremierna är således en sådan förhandlingsfråga som skall avgöras i kollektivavtalsförhandlingar. Utskottet anser vidare att landskapsstyrelsen som direkt part i dessa kollektivavtalsförhandlingar beträffande landskapsstyrelseledamöternas semesterpremier givetvis som höginkomsttagare kan avstå dessa för egen del genom en sådan här ensidig lagstiftning. Utskottet vill dock framhålla att en dylik åtgärd inte får uppfattas som ett inlägg i eller påtryckning på själva avtalsförhandlingarna på arbetsmarknaden. Utskottet har även noterat den inbesparing i landskapets utgifter den nu föreslagna åtgärden utgjort.

Mariehamn den 14 maj 1993

Pekka Tuominen

RESERVATION

I motsats till majoriteten i finansutskottet hade jag velat att utskottet hade uttalat sig om vissa principiella frågeställningar rörande lagförslag nummer 2, angående temporär ändring av 2 § landskapslagen om arvode för medlem av Ålands landskapsstyrelse och framför därför följande avvikande åsikt:

Jag är med om att lagförslaget skall kunna godkännas i oförändrad form. Landskapsstyrelsens ledamöter skall i egenskap av högavlönade kunna ha möjlighet att för sin del avstå från att lyfta semesterpremie.

Landskapsstyrelsens ledamöters avlöning styrs inte heller av kollektivavtal, vilket möjliggör att ett avstående från semesterpremien för deras del inte har effekter på de anställda inom landskapsförvaltningen.

Frågan om ett avskaffande eller en reducering av semesterpremien generellt är en avtalsfråga, eftersom semesterpremien numera anses utgöra en del av årslönen för de anställda. Därför får inte den omständigheten, att landskapsstyrelsens ledamöter för sin del avstår från semesterpremien, tas som ett alibi för att eventuellt genom landskapslagstiftning försöka påverka semesterpremiens storlek för de landskapsanställda på Åland.

Om semesterpremien skall beröras, skall detta ske genom förhandlingar mellan arbetsgivaren Ålands landskapsstyrelse och de anställdas organisationer. Om en eventuell sådan förhandling kommer till stånd och som resultat skulle ge att en reducering av semesterpremien skall ske, vore det rimligt, att i så fall gå in för en progressiv reduceringsskala, så att de lägst avlönade inte skulle beröras av reduceringen. En tänkbar modell kunde vara att den som har en månadslön överstigande 8.000 mark skulle avstå 10 procent av sin semesterpremie, och att för varje ytterligare 1.000 mark i månadslön skulle procenten ökas med 10 procent. Det skulle ge som resultat, att de som har en månadslön som överstiger 17.000 mark skulle avstå från hela sin semesterpremie.

Enligt min mening hade det varit till fördel om finansutskottet hade fört ett principiellt resonemang kring den här typen av frågeställningar.

Mariehamn den 14 maj 1993

Folke Sjölund